

Päätoimittajavuodet yhdistivät kaksi nuoruuden haaveammattia:

”Tämä on ollut hyvin antoisaa aikaa”

Kesällä 2024 eläkkeelle siirtynyt Jorma Komulainen veti Käyvän hoidon päätoimittajakaudellaan useita onnistuneita kehittämishankkeita, jotka jäivät pysyvästi osaksi toimintaa. Perinnöksi hän haluaa jättää kaksi asiaa.

”Käypä hoito -suositusten laatiminen on todellista tiimityötä. Viime vuonna työryhmiin kuului 480 henkilöä, lisäksi toimistolla työskentelee 20 hengen tiimi. Toimin ennen kaikkea tukena ja työn mahdollistajana,” dosentti, lastentautien ja lastenendokrinologian erikoislääkäri **Jorma Komulainen** kertoo.

Hän jäi päätoimittajan tehtävästä eläkkeelle kesällä 2024. Komulainen aloitti tehtävässä **Eeva Ketolan** jälkeen vuonna 2011. Hän ennätti toimia erilaisissa rooleissa Käypä hoito -toimituksessa ja Duodecimissa 21 vuoden ajan.

”Olen työskennellyt viisaiden, johtavien terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa niin Käypä hoito -työryhmissä kuin Duodecimin ulkopuolella. Tämä on ollut hyvin antoisaa aikaa.”

Heinäkuussa Komulaisen seuraajana aloitti LT, terveydenhuollon erikoislääkäri **Raija Sipilä**. Minkä neuvon konkari antaa uudelle päätoimittajalle?

”Keskity johtamiseen ja tee vähemmän ruohonjuurityötä. Olen ollut itse tässä huono ja delegoinut liian vähän.”

Päätoimittajavuodet opettivat Komulaiselle, että uudet asiat etenevät aina vaiheittain ja hitaasti. Ihmiset on innostettava ja osallistettava mukaan. Muutos ei tapahdu hetkessä.

”Joskus pitää antaa ihmisten myös olla rauhassa ja sallia omiin töihin keskittyminen. Ei liikaa yhtäaikaista kehittämistä, sitä työyhteisö ei kestä.”

Komulainen tietää, mistä puhuu: hänen päätoimittajakaudelleen osui useita merkittäviä uudistuksia, jotka jäivät pysyväksi osaksi toimintaa.

Kohti eläviä hoitosuosituksia

”2010-luvun puolivälissä saimme Kelan rahoittaman kolmivuotisen kehittämishankkeen, jonka tarkoituksena oli kasvattaa kuntoutuksen roolia hoitosuosituksissa. Hankkeen aikana pohdimme, millä tavoin kuntoutuksen

vaikuttavuutta voi arvioida ja kehitimme siihen sopivia menetelmiä.”

Kuntoutushankkeen jälkeen seuraava Komulaisen kauden merkittävä uudistus liittyi terveydenhuollon vanhentuneisiin ja mahdollisesti haitallisiin käytäntöihin.

Kansainvälisten ”välttämissuosituksien” innoittamana Käypä hoito -toimituksessa kiinnosuttiin kotimaisten Vältä viisaasti -suositusten laatimisesta.

”Terveydenhuollossa tehdään asioita, jotka eivät tuota terveyshyötyjä, mutta kuluttavat resursseja ja rahaa. Vältä viisaasti -suositusten avulla voidaan luopua näyttöön perustumattomista ja vanhentuneista käytännöistä.”

Vähähyötyisiä hoitoja karsitaan myös Proshade-tutkimushankkeessa. Komulaisen toiveena on, että vanhoista, vaikuttamattomista hoitokäytännöistä

luopuminen vahvistaa Vältä viisaasti -suositusten käyttöä myös tutkimushankkeen päättymisen jälkeen.

Samassa hankkeessa kehitetään tapoja liittää taloudellista tietoa Käypä hoito -suosituksiin. Vuoden 2023 alussa julkaistiin ensimmäiset hoitosuositukset, jotka sisälsivät tietoa eri hoitojen vaikuttavuudesta ja hinnoista.

”Arvioimme kustannuksia suhteessa saavutettuihin hoitotavoitteisiin. Ajattelen, että tämä on lääkärille hyödyllistä tietoa, vaikka kritiikkiäkin on esitetty. Tieto tekee näkyväksi, miten paljon mikäkin maksaa ja mitä sillä voidaan saavuttaa”.

Kolmas merkittävä edistysaskel liittyi potilaiden osallisuuden lisäämiseen. Kolmivuotisen kehityshankkeen rahoitti STEA. Hankkeessa tutustuttiin kansainvälisiin malleihin ja selvitettiin, miten potilaat voidaan ottaa mukaan Käypä hoito -suositustyöhön.

”Kehitimme onnistuneesti suomalaisia sovelluksia. Niistä merkittävin on 6–9 hengen potilasviiteryhmät, jotka seuraavat ja kommentoivat hoitosuositusten laatimista. Hanke päättyi, mutta potilasviiteryhmät jäivät osaksi toimintaa.”

Merkittäviä kehityshankkeita on käynnissä tälläkin hetkellä. Ne liittyvät hoitosuositusten julkaisemiseen ruotsin kielellä, moniammatillisuuden lisäämiseen

sekä suositusten ajanmukaisuuden parantamiseen.

”Pyrimme siihen, että suositukset ovat ajanmukaisia eli niistä ei löydy tietoa, joka ei tänä päivänä pidä paikkaansa. Kuljemme kohti ’elävät hoitosuositukset’ -ajattelua, joka tarkoittaa sitä, että erillisistä päivityskieroksista luovutaan ja suosituksia päivitetään sitä mukaa kun uutta tietoa syntyy. Tämä voinee toteutua ehkä kuluhan vuosikymmenen aikana.”

Kirjoittamista ja ajanviettoa lastenlasten kanssa

Minkä perinnön Jorma Komulainen haluaa jättää tuleville Käypä hoito -tekijöille?

”Minulla on kaksi sydämen asiaa: toinen liittyy kansainvälisen GRADE-arviointimenetelmän tarkempaan käyttöön. Ja toinen siihen, että ryhdyttäisiin kunnolla katsomaan, miten suosituksissa voidaan huomioida taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus”.

GRADE on tutkimusten luotettavuuden ja suositusten vahvuuden arviointimenetelmä, jota on aiemmin sovellettu myös Käyvässä hoidossa. Menetelmän tarkemman käytön myötä hoitosuosituustyöryhmien työtaakka kevenee ja työtä on mahdollista siirtää toimitukselle.

Entä miltä näyttää Käyvän

hoidon ja Komulaisen oma tulevaisuus?

”Tällä hetkellä Käyvän hoidon tulevaisuus näyttää todella hyvältä! Näkyvyys on valtava. On ilmiselvää, että suosituksilla on vaikuttavuutta. Niillä on merkittävä paikka suomalaisessa terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.”

Eläkkeellä Komulainen aikoo seurata palvelujärjestelmän kehitystä ja jatkaa toimintaa Duodecimissa. Parasta kuitenkin on, että aikaa jää muullekin kuin työlle.

Suureessa roolissa ovat viisi lastenlasta, joiden seurassa hän aikoo viettää enemmän aikaa. Lisäksi haaveena on siirtää kokemuksia ja ajatuksia paperille.

”Olen aina nauttinut kirjoittamisesta. Nuorena minulla oli kaksi haaveammattia: lääkäri ja toimittaja. Aika hauskaa, että viimeiset 12 vuotta olen ollut lääkiripäätoimittaja. Sain lopulta yhdistettyä molemmat.” ■

**Kuva: JUKKA RAPO
Teksti: NIINA MYLLYS**